

Шигін Андрій Олександрович
ад'юнкт кафедри кримінального
права та кримінології Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ В'ЇЗДУ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТА ВИЇЗДУ З НЕЇ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сьогодні в державі прийнято низку нормативно-правових актів, якими визначається порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, зокрема в дію введено Постанову Уряду України № 367 від 4 червня 2015 року, що затверджує відповідний Порядок.

Іноземці та особи без громадянства можуть в'їжджати на тимчасово окуповану територію України та виїжджати з неї лише за наявності паспорту та дозволу, що видається територіальними органами ДМС України і виключно через контрольні пункти в'їзду, перелік яких затверджено зазначеною Постановою.

Для громадян України проходження прикордонного контролю відбувається за умови пред'явлення документа, що підтверджує громадянство України, а саме: паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, тимчасове посвідчення громадянина України, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідчення особи на повернення в Україну, проїзний документ дитини. Для подорожі дітям необхідно мати проїзний документ дитини або паспорт громадянина України. Свідоцтво про народження не дає права на перетинання адміністративної межі з АР Крим.

Усі інші способи в'їзду, у тому числі через тимчасово закриті пункти пропуску, передбачають адміністративну, а в окремих випадках і кримінальну відповідальність.

Проте, незважаючи на зазначене, мають місце випадки порушення Порядку з боку як громадян України, так і іноземців. Лише з початку 2015 року прикордонники виявили 732 особи, які в'їжджали на тимчасово окуповану територію АР Крим через закриті пункти пропуску. Вони переважно користувалися паромною переправою «Крим», аеропортами «Сімферополь» та «Севастополь».

Для виявлення таких осіб Держприкордонслужбою також розроблено та введено в дію профіль ризиків. За допомогою нього інспектори прикордонного контролю мають змогу виявляти осіб, які незаконно перетинали державний кордон Україну в межах тимчасово окупованих територій.

Зазначимо, що особи, які вчинили дане правопорушення, притягуються до адміністративної відповідальності за ст. 204-2 КУпАП, що передбачає

штраф від 1700 до 5100 гривень, або адмінарешт до 15 діб. У разі заподіяння такими діями шкоди інтересам держави особа підлягає кримінальній відповідальності за ст. 332-1 КК України та карається позбавленням волі на строк від 3 до 5 років. При виявленні таких правопорушень іноземцям, крім того, може бути заборонено в'їзд в Україну.

При незаконному перетинанні адмінмежі з Кримом громадяни також досить часто намагаються «вирішити» питання з їх безперешкодним пропуском, пропонуючи неправомірну вигоду прикордонникам. За такі дії, окрім відповідальності, передбаченої ст. 204-2 КУпАП, щодо осіб заводяться кримінальні провадження в рамках ст. 369 КК України.

Теоретичним і практичним підґрунтям дослідження зазначених проблем стали роботи відомих вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології, зокрема Ю.В. Бауліна, О.М. Бандурки, П.А. Вороб'я, В.К. Грищука, В.В. Голіни, О.М. Джужі, В.М. Дрьоміна, Т.А. Денисової, В.П. Ємельянова, О.О. Книженко, В.А. Кирилюк, О.Г. Колба, І.М. Копотуна, О.М. Костенка, О.М. Литвинова, О.М. Литвака, М.І. Мельника, П.П. Михайленка, С.С. Мірошниченка, В.О. Навроцького, В.І. Осадчого, М.І. Панова, А.В. Савченка, В.В. Сташиса, Є.Л. Стрельцова, В.Я. Тація, В.П. Тихого, П.Л. Фріса, Н.М. Ярмиш, С.С. Яценка та ін.

Відзначаючи безперечну значущість раніше проведених досліджень, разом із тим представляється, що вони не вичерпують кола питань, що вимагають свого вирішення. Метою роботи є наукове обґрунтування кримінальної відповідальності за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї створення удосконаленої конструкції норми, що встановлює відповідальність за цей злочин; розробка рекомендацій щодо вдосконалення відповідного законодавства та практики його застосування.

Викладене засвідчує відсутність сьогодні комплексних кримінально-правових досліджень питань кримінальної відповідальності за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, що свідчить про актуальність теми та зумовлює необхідність проведення відповідного комплексного наукового пошуку.